

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

DOI 10.31558/2617-0248.2024.9.18

УДК 327.8 (510+94)

ДИНАМІКА АСИМЕТРІЇ У ВІДНОСИНАХ МІЖ КИТАЄМ І АВСТРАЛІЄЮ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-6405>

Дерев'яно І. П., к. і. н., доцент, доцент Національного авіаційного університету

У статті розглядаються асиметричні відносини між Австралією та Китаєм, досліджується їхня взаємозалежність, витоки напруженості та перспективи їхньої співпраці. Зазначено, що асиметрія, будучи регулятором міжнародних відносин і ключем до розуміння їх складної природи є важливою для аналізу відносин не лише між суміжними державами, а й між впливовими глобальними і регіональними центрами сили. Китайсько-австралійські відносини є цілковитим відображенням асиметрії, оскільки вона пронизує практично всі сфери їхньої взаємодії. Ці відносини нестабільні тому, що Китай, усвідомлюючи своє домінування у сфері економіки і безпеки, різко реагує на загрози з погляду Пекіна дії Канберри. Китай, ґрунтуючись на впевненості у собі як глобальної економічної держави, військового гегемону регіону, перетворює асиметрію відносин між країнами на конкретну політичну проблему. З'ясовано, що Китай використовує свою військово-політичну, економічну міць і першість у сфері безпеки як важіль впливу на Австралію, обмежуючи тим самим її економічні інтереси. Австралія хоча і виявилась вразливою в асиметричних відносинах з Китаєм (особливо в економічній сфері), вона продемонструвала, що не є безпорадним і пасивним суб'єктом, коли стикається з економічними примусовими обмеженнями Пекіна. Попри поглиблення дипломатичної конфронтації Канберри з Пекіном, суттєвий розрив між державами малоімовірний. До того ж Китай також потребує надійного експортера високоякісної сировини і продовольчих товарів. Тож цілком ймовірно, що політичне майбутнє Австралії буде тісно пов'язане з КНР і США. На тлі асиметричних відносин взаємно сумісні уподобання, інтереси та увага при асиметрії влади можуть нейтралізувати неправильне сприйняття та конфронтацію між акторами та сприяти мирному співіснуванню між ними.

Ключові слова: асиметрія, Китай, Австралія, асиметричні відносини, китайсько-австралійські відносини.

Derevianko I. P. Dynamics of asymmetry in relations between China and Australia

The article examines the asymmetric relationship between Australia and China, explores their interdependence, the origins of tensions and the prospects for their cooperation. It is noted that asymmetry, being a regulator of international relations and the key to understanding their complex nature, is important for the analysis of relations not only between neighboring states, but also between influential global and regional power centers. Sino-Australian relations are a complete reflection of asymmetry, as it permeates almost all spheres of their interaction. These relations are unstable because China, aware of its dominance in the sphere of economy and security, sharply reacts to actions of Canberra that are threatening from Beijing's point of view. China, based on self-confidence as a global economic power, the military hegemon of the region, turns the asymmetry of relations between countries into a specific political problem. It has been found that China uses its military-political, economic power and security primacy as a lever to influence Australia, thereby limiting its economic interests. While Australia has been vulnerable in its asymmetric relationship with China (especially in the economic sphere), it has demonstrated that it is not a helpless and passive actor when faced with Beijing's coercive economic restrictions. Despite Canberra's deepening diplomatic confrontation with Beijing, a significant rift between the states is unlikely. In addition, China also needs a reliable exporter of high-quality raw materials and food products. So it is likely that Australia's political future will be closely tied to China and the US. Against the backdrop of asymmetric relations, mutually compatible preferences, interests, and attention to power asymmetry can neutralize misperceptions and confrontations between actors and promote peaceful coexistence between them.

Keywords: asymmetry, China, Australia, asymmetric relations, Sino-Australian relations.

Сьогодні питання асиметричних контурів взаємодій між державами, засади прагматизму у зовнішній політиці виводять асиметричні відносини на центральну сцену світової політики, на якій переважає саме взаємодія неспівмірних за потенціалами акторів.

Порушення рівноваги між акторами породжує питання асиметрії не тільки на теоретичному рівні, а й на практичному. У сфері міжнародних відносин асиметрія між державами, регіонами не втрачала свого значення протягом тривалого відтинку часу. Неоднозначний вплив асиметрії на міжнародні відносини спонукає до вивчення ефектів асиметрії влади між учасниками міжнародної взаємодії.

Асиметрія між державами є дуже реальною і часто має вирішальні наслідки як для двосторонніх, так і багатосторонніх відносин, і особливо яскраво вона проявляється між Китаєм і Австралією, відносини між якими мають вагомий вплив на геополітичну ситуацію в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. У відносинах між Китаєм і Австралією існує асиметрія сил, і вона є досить значною, щоб її ігнорувати. Зростаючий потенціал Китаю дає йому більше міжнародних зобов'язань і створює міцне підґрунття асиметрії у відносинах з державою-материком.

Однак постає питання про те, чи впливає ця нерівність сил на характер міждержавних відносин і така постановка проблеми потребує наукового обговорення. Крім поточних проблем безпеки, домінування великих держав в асиметричних відносинах продовжує залишатися однією з найважливіших проблем міжнародних відносин.

Вивчення проявів асиметрії між Китаєм і Австралією дасть змогу відстежити її особливості та розширити уявлення про природу асиметричних відносин.

Мета статті зводиться до розкриття сутності, пояснення динаміки асиметричних зв'язків між Китаєм і Австралією.

Асиметрія є одним із аспектів багатьох складних систем, що становлять інтерес для дослідників, оскільки явища асиметрії є ключовими для пізнання розмаїття аспектів і, зокрема, в міжнародних відносинах.

Китайсько-австралійські відносини хоча і стали предметом низки досліджень, але не був проведений широкий систематичний та порівняльний аналіз у контексті асиметрії. Ключову роль при дослідженні асиметричних відносин відіграють праці американського політолога Б.Уомака, в яких розкриваються теоретичні і практичні основи асиметрії міжнародних відносин [14; 15; 16; 17; 18; 19].

Особливої уваги заслуговують наукові публікації, які безпосередньо охоплюють асиметрію відносин між Китаєм і Австралією. Серед них варто виділити напрацювання А. Кізекової, Г. Пана, Ш. Тоу, Ф. Чжоу [5; 8; 9; 20]. Проблемні аспекти китайсько-австралійської взаємодії у своїх працях розглядають Р. Ейсон Дж. Блексленд, Р. Харман, П. Келлнер, Д. Лоуренсон, М. Чжоу, Т. Пантл, П. Віджая [2; 3; 4; 6; 7; 11].

У вітчизняній політичній науці, попри дослідження асиметрії міжнародних відносин (Д. Лакішик, Г. Перепелиця, М. Капітоненко, Н. Остащ, В. Фісанов, О. Потехін, Ю. Щербак), вивчення різнобічних аспектів китайсько-австралійські відносини у контексті асиметрії поки залишається малодослідженим явищем.

У науковому аналізі міжнародних відносин смислове навантаження асиметрії зазвичай зводиться до виразної негативної конотації і розглядається як виключно небажана та деструктивна нерівність, диспропорційність.

Загалом загальнонаукове розуміння асиметрії зводиться до її ототожнення зі схожими поняттями: нерівність, неспівмірність, нерівноважність, диспропорційність. Але відсутність рівності, рівноваги чи пропорційності між географічно віддаленими державами та ще й з низьким рівнем дипломатичних відносин, економічної співпраці між ними, можуть жодним чином не впливати на характер їх відносин. У такому разі розгляд таких відносин у розрізі асиметрії не є релевантним.

Проте асиметрія, будучи регулятором міжнародних відносин і ключем до розуміння їх складної природи є важливою для аналізу відносин не лише між суміжними державами, а й між впливовими глобальними і регіональними центрами сили.

Використання поняття асиметрії має сенс для опису характеру відносин між країнами з різними потенціалами, статусами, які створюють для сильнішої сторони підґрунття для асиметричних дій. Відтак відмінності між неспівмірними за потенціалами державами породжують асиметрію у відносинах, яка спроможна викликати напруженість та призвести до непорозуміння та конфліктів. Запобігти цим явищам і досягти успішної взаємовигідної співпраці є далеко не простим завданням, оскільки кількість змінних впливає на кінцеві результати.

Китайсько-австралійські відносини є цілковитим відображенням асиметрії, оскільки вона пронизує практично всі сфери їхньої взаємодії. Ці відносини нестабільні, тому що Китай, усвідомлюючи своє домінування у сфері економіки і безпеки, різко реагує на загрози з погляду Пекіна дії Канберри, які на його думку поширюють антикитайські настрої. Китай, ґрунтуючись на впевненості у собі як глобальної економічної держави, військового гегемону регіону, перетворює асиметрію відносин між країнами на конкретну політичну проблему.

Пекін, дотримуючись виключно прагматичного вектору у зовнішній політиці, не вдається до агресивного експансіонізму, але намагається посилювати свою економічну владу в різних регіонах світу. Китай поступово, але впевнено втягує інші країни в економічну залежність, вибудовуючи з ними клієнт-патронські відносини, що дасть змогу здійснювати на них вплив, диктувати свій політичний порядок денний.

Відповідно відносини країн з Китаєм, які потрапляють у залежність від нього, носять виключно асиметричний характер. Пекін намагається поширити свій вплив на країни Латинської Америки, Центральної та Південної Азії, Африки і навіть Океанії.

КНР, спираючись на відносний ріст матеріальних, військових і символічних атрибутів, може максимізувати свої власні інтереси та ігнорувати претензії слабкіших держав. Китай, претендуючи на лідерство в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, здебільшого не зацікавлений у жодних тривалих альянсах і не прагне обтяжувати себе військово-політичними зобов'язаннями.

Починаючи з 2010 року, Китай переважно використовує односторонні примусові економічні заходи, коли його інтереси, територіальні претензії перебувають під загрозою. Пекін вдається до обмеження інвестицій, експорту чи імпорту, туризму, використовує народні бойкоти чи неформальний тиск. У відповідь інші держави, які зазнають такого тиску шукають альтернативні ринки або йдуть на поступки [5].

Китай успішно використовує м'яку силу як інструмент зовнішньої політики через інвестування інфраструктурних проєктів, культурної й публічної дипломатії. КНР активно задіює економічні важелі не лише для покращення свого іміджу на міжнародній арені, а й для встановлення свого контролю на політичними інститутами тих чи інших країн. Хоча використання економічної влади у західному науковому дискурсі розглядається як джерело жорсткої сили.

Між Австралією та КНР немає спільного кордону й територіальних суперечок, у цілому відсутні глибокі протиріччя на міжнародному рівні. Але напруга між країнами все ж має місце, оскільки Китай прагне посилити свій вплив на острівні держави Океанії, що зачіпає інтереси Канберри. Історично Австралія, будучи європейським форпостом на околиці Азії, позиціонує себе, як регіональна потуга, яка військово-політично й економічно домінує у південно-західній частині Тихого океану.

Саме в Океанії, яка стала ареною протистояння між Австралією та Китаєм, Канберра намагається зупинити подальшу китайську експансію в регіоні і не дати Пекіну можливість посилити свій вплив в малих острівних державах Океанії. Тому Австралію непокоїть розмивання її лідерства в Океанії внаслідок поглиблення зв'язків Китаю з державами регіону, який вважається сферою геополітичних впливів Канберри.

Серйозне загострення китайсько-австралійських відносин відбулось після ініціювання у 2017 р. австралійським урядом змін до законодавства для боротьби з іноземним втручанням, які в Пекіні розцінили як антикитайські. На тлі зростання напруги китайська дипломатія звинуватила Австралію у завданні шкоди двостороннім зв'язкам та політичних маніпуляціях.

Невдовзі після цього Австралія стала першою у світі країною, яка заборонила китайському телекомунікаційному гігантові Huawei брати участь у розбудові мережі 5G через загрозу національній безпеці. При цьому наголошувалось, що Huawei є інструментом іноземного уряду, а не самостійною комерційною компанією. Пекін розцінив такі дії Канберри як політично мотивованими і дискримінаційними щодо китайської корпорації.

Прояви асиметрії у відносинах між країнами почали чітко проявлятися не лише після цієї події а й тоді, коли Канберра почала розглядати відносини з Китаєм у контексті загрози демократії та суверенітету. Асиметрія виразно проявилась і в оприлюдненому 21 листопада 2020 р. списку претензій до австралійського уряду із 14 пунктів, які містили критичні зауваження на адресу Австралії.

Таким чином, австралійський уряд демонструючи певну ступінь гнучкості у своєму підході до Китаю, наразився на примусові економічні заходи з боку Пекіну, який запровадив додаткові мита на австралійську продукцію. Відтак асиметрія в торгових відносинах проявилась внаслідок економічного примусу з боку Пекіна [10].

Проте Китай не ввів обмеження на найбільшу статтю австралійського експорту – залізну руду, оскільки сам залежний від австралійського імпорту, на який припадає понад 60% залізної руди, 60% коксівного вугілля і понад 50% зрідженого природного газу. Китайське керівництво, усвідомлюючи масштаби залежності і «недружність» Австралії, почало задумуватись над диверсифікацією постачання зазначених ресурсів.

При цьому слід зауважити, що найбільшим торговельним партнером Австралії протягом тривалого часу залишається Китай, тоді як Австралійський Союз є восьмим за величиною торговим партнером КНР. Проте ключовим стратегічним партнером Канберри є США, погляд яких на Китай як на джерело загрози у сферах безпеки і міжнародної торгівлі, поділяє Австралія.

Попри порушення Китаєм інтелектуальних прав, нечесну конкуренцію з його боку, штучну девальвацію юаня, Канберра продовжує підтримувати тісні торговельно-економічні зв'язки з Пекіном (близько 40% австралійського експорту припадає на КНР, який імпортує з Австралії залізну руду, вугілля та мінеральні ресурси).

Зокрема втрати, яких зазнала Австралія від торгово-обмежувальних заходів Китаю є незначними, що дає привід стверджувати багатьом політикам про економічну взаємозалежність двох країн і це спонукало австралійський уряд на подальше протистояння китайському впливу.

У відносинах із Пекіном залізна руда на сьогодні є досить важливим аргументом Австралії, якій непросто знайти заміну через високу її якість та провідне місце Канберри у світі за її видобутком [5].

Зухвала наполегливість Пекіна в Південно-Китайському морі і в питанні Тайваню є тими зовнішньополітичними кроками Китаю, що стали відповідати його ідентичності як великої держави. Хоча

Австралія не є стратегічним пріоритетом КНР, хвильовий ефект поширюється і за межі геополітичної сфери, де спостерігається інтерес до Австралії.

Тож у Канберрі чималу занепокоєність викликає агресивна поведінка Китаю у Південно-Китайському морі. Позиція Австралії виявила упереджений погляд Китаю на асиметричні відносини. Австралія закликала Китай дотримуватися постанови, згідно з якою історичне право Пекіна на акваторію Південно-Китайського моря визнано незаконним. Це викликало хвилю гніву у Китаї, який дорікнув Австралії за те, що вона стала першою не прибережною країною, яка зробила заяву по Південно-Китайському морю і таким чином завдала важкого удару по двостороннім відносинам. З погляду Китаю, логіка полягає в тому, що, будучи не залученою стороною, Австралія не мала б заперечувати претензій Китаю.

Для Китаю, який прагне стати глобальною державою, яка може забезпечити ефективне стримування та продемонструвати свою абсолютну незалежність міжнародній спільноті, покращення відносин з Австралією є менш важливим.

Історично китайська дипломатія не лише наголошувала на великодержавній орієнтації, а й вірила в демонстраційні ефекти. Як стверджують китайські ЗМІ, «відносини Китаю з Австралією не є ні важливими, ні необхідними, тому ми можемо ігнорувати їхню чутливість». За останнє десятиліття Австралія стала незначним елементом у глобальній стратегії Китаю. Тому сьогодні важливо зрозуміти, як асиметричні структури породжують неправильне сприйняття та неправильне тлумачення [8].

Відносна стабільність китайсько-австралійських відносин порушилась тоді, коли Канберра почала проводити на думку Китаю політику, яка суперечила його інтересам і була «спрямована на порушення нормальних обмінів і співробітництва між країнами через мислення часів холодної війни та ідеологічної дискримінації».

Проте Канберра, яка розглядає відносини з Китаєм не лише через призму торговельно-економічної співпраці, вважає, що планомірні дії КНР становлять чималу загрозу демократичним засадам та національній безпеці.

Сьогодні австралійська влада, попри асиметрію можливостей, сповнена рішучості протистояти натискові КНР. Зміни геополітичного ландшафту в Азійсько-Тихоокеанському регіоні та агресивна експансіоністська політика Китаю спонукали австралійський уряд прийняти рішення про збільшення оборонних витратів на 40% упродовж наступних десяти років й активно співпрацювати зі США, Японією та Індією [1].

Австралія в останні роки перебуває під сильними тиском Китаю, який глибоко інфільтрувався в австралійське суспільство, що не може не викликати стурбованість в австралійського уряду. Пекін, прагнучи змінити суспільну думку в Австралії щодо КНР, вдається до широкого спектру дій: від фінансової підтримки дослідницьких інститутів прокитайських поглядів, китайськомовних локальних ЗМІ, громадських організацій мігрантів з КНР до фінансування австралійських політичних партій. Сильна залежність австралійських установ від китайського ринку спонукає їх лобювати прокитайську політику в уряді. Практично при всіх університетах Австралії функціонують культурно-освітні Інститути Конфуція, які є інструментом «м'якої сили» Китаю. Вони відіграють важливу роль у просуванні китайської мови, культури та мистецтва. Тож Китай ефективно використовує свої переваги у асиметричних відносинах з Австралією.

Сила, яку демонструє Китай щодо Австралії ще не означає встановлення контролю над нею, але його конфронтаційна політика несе певну загрозу її національним інтересам.

На думку К. Уолтца провідну роль у міжнародних відносинах відіграють матеріально-силові фактори. Представники школи неореалізму вважають, що сила державі необхідна не для боротьби за виживання, а для реалізації головної мети – підвищення свого статусу у міжнародній ієрархії, чого й домагається Пекін [12].

Китай, який болісно реагує на критику західних країн – союзників США, використовує свою економічну могутність як важіль тиску на них. Така реалізація загальних цілей зовнішньої політики Китаю є свідченням асиметрії відносин між ними.

Австралійський уряд хоча і невдоволений діями КНР, який постійно ігнорує його інтереси і продовжує риторику економічних погроз, все ж проявляє певну стриманість і обережність у критиці комуністичного Китаю. Агресивна поведінка Пекіна є чітким сигналом переважаючого суверенітету Китаю та його непорушної національної безпеки [8].

Австралія хоча і виявилась вразливою в асиметричних відносинах з Китаєм (особливо в економічній сфері), вона продемонструвала, що не є безпорадним і пасивним суб'єктом, коли стикається з економічними примусовими обмеженнями Пекіна.

До того ж між країнами існує торговельно-економічна взаємозалежність, яка є пом'якшувальним і стримуючим чинником у цьому стратегічному протистоянні. Проте вона характеризується зростанням асиметрії на користь сильнішої сторони. Обидві країни різною мірою залежать одна від одної у торгівлі, але намагаються зменшити цю залежність, диверсифікувавши свої джерела постачання.

Дається взнаки націленість Австралії на зміцнення союзних зв'язків з Великою Британією та США з метою забезпечення безпеки в регіоні на тлі загроз з боку комуністичного Китаю [5]. Підтвердженням цього стало утворення у вересні 2021 р. – безпекового союзу Австралії, Британії та США (AUKUS), спрямованого на протидію експансіонізму КНР в Індо-Тихоокеанському регіоні [13].

Австралія хоча і поступається Китаю за багатьма параметрами і між ними існує асиметрія можливостей на практиці доводить свою здатність протистояти китайським впливам. В останні роки Канберра проводить активну зовнішню політику, позиціонує себе як важливого гравця в питанні підтримки глобальної безпеки. До того унікальне географічне положення Австралії, її природно-ресурсний потенціал та союзні відносини із США та Великою Британією суттєво впливають на її спроможність поширювати свій вплив не лише в регіоні, а й у світі.

Загалом Австралійському Союзу вдалось певною мірою збалансувати економічні та стратегічні пріоритети, співпрацюючи з КНР в економічній сфері і укладаючи угоди із США щодо оборони та безпеки [5].

Сьогодні урядові кола Австралії вважають, що відмінності та розбіжності не повинні визначати характер відносин Австралії та Китаю. І хоча у короткостроковій перспективі поліпшення асиметричних китайсько-австралійських відносин не видається можливим, обидві сторони все ж можуть діяти більш розсудливо і прагматично у стратегічному плані. Зокрема, цілком ймовірно, що китайсько-австралійські відносини залишаться в основному стабільними на низькому рівні [20].

Компроміс між безпекою та автономією та пояснення, засновані на надмірній увазі, полягають у тому, що сторони в асиметричних відносинах отримують вигоду від співпраці у різних сферах [14, с. 360]. Такий висновок ігнорує торг між асиметричними державами через симетричні інтереси внутрішньої безпеки.

Відносини між Китаєм і Австралією є переконливим і показовим прикладом асиметричних відносин, визначених Б. Уомаком як відносини в яких «менша сторона значно більше піддається взаємодії, ніж більша сторона через невідповідність можливостей» [19].

Посилаючись на теорію асиметрії Б. Уомака, можна стверджувати, що асиметричний характер відносин між Китаєм і Австралією може викликати системні помилки та невірні інтерпретації. При типовій асиметричній взаємодії слабкіша країна значно більше схильна до взаємодій, ніж сильніша, через відмінності у можливостях.

Таким чином, слабкіший актор має ретельно готуватися до можливих політичних трансформацій та блискавично реагувати на передбачувані загрози, що може призвести до надмірної уваги щодо сильнішого актора. Зі свого боку сильніша держава, яка є одним з полюсів сили та має вищий статус у світовій політиці, надає пріоритет глобальним питанням, виходячи за межі регіональних проблем, часто за рахунок уваги до потреб менших держав [17; 19].

Б. Уомак зазначає, що в асиметричних відносинах неправильне сприйняття та дзеркальне відображення можуть призвести до катастрофічних наслідків, якщо вони вийдуть з під контролю.

Через нерівність сил взаємини між Китаєм та Австралією сповнені невірних тлумачень намірів та вимог щодо один одного. Вразливість позицій Австралії в асиметричних відносинах з Китаєм, дає змогу Пекіну ігнорувати потреби Канберри у стратегічній автономії та геополітичній безпеці [8].

Незважаючи на асиметричність у можливостях влади між акторами, симетричні інтереси, що визначаються їхніми внутрішніми потребами, сприяють узгодженості політики між ними. Визнаючи асиметрію сил, слабкіша сторона буде перебувати на другорядних ролях, оскільки така позиція є гарантією її внутрішньої безпеки.

Попри поглиблення дипломатичної конфронтації Канберри з Пекіном, суттєвий розрив між державами малоімовірний. До того ж Китай також потребує надійного експортера високоякісної сировини і продовольчих товарів. Тож цілком ймовірно, що політичне майбутнє Австралії, попри асиметрію можливостей, буде тісно пов'язане з КНР і США.

Отже, відносини між Китаєм і Австралією цілком об'єктивно представляють групу – асиметричних відносин, у яких зворотний зв'язок ослаблений, діє принцип не обміну, а односторонньої передачі інформації. Асиметричні відносини задовольняють потреби як правило сильнішої сторони. Пекін розглядає відносини з Австралією виключно крізь призму асиметрії і розцінює їх з погляду власних переваг і залежності партнера від них.

Взаємодія між Китаєм і Австралією сьогодні перебуває у нестабільній і гострій фазі розвитку, але попри асиметрію можливостей, цілком ймовірний перехід до відновлення взаємовигідного партнерства. Адже збереження відносин на основі дипломатичного діалогу та економічного співробітництва відповідає інтересам як Австралії так і КНР.

Нестабільна асиметрія китайсько-австралійських відносин у зовнішньоторговельній політиці та домінування Китаю у сфері безпеки в результаті призводить до зростання тертя і протиріч в їхніх відносинах. Китай використовує свою військово-політичну, економічну міць і першість у сфері безпеки як важіль впливу на Австралію, обмежуючи тим самим її економічні інтереси.

На тлі асиметричних відносин взаємно сумісні уподобання, інтереси та увага при асиметрії влади можуть нейтралізувати неправильне сприйняття та конфронтацію між акторами та сприяти мирному співіснуванню між ними.

Звісно проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів асиметричних китайсько-австралійських відносин. Перспективи подальших розвідок вбачаються у дослідженні факторів асиметрії між Китаєм і Австралією та впливу на неї третьої сторони.

Бібліографічний список / References:

1. Australia, New Zealand, and China: a Bumpy Ride Towards a Dialogue. Martens Centr. 29 June 2021. Access mode: <https://www.martenscentre.eu/blog/australia-new-zealand-and-china-a-bumpy-ride-towards-a-dialogue/> (accessed 15.05.2024)
2. Ayson R. Choosing ahead of time? Australia, New Zealand and the US-China contest in Asia. *Contemporary Southeast Asia*. 2012. 34(3). P. 338–364. doi:10.1355/cs34-3b
3. Blaxland J. Strategic Balancing Act: Australia's Approach to Managing China, the USA and Regional Security Priorities. *Security Challenges*, Vol. 13, No. 1, Getting the Balance Right (2017), pp. 19-40.
4. Harman R. Hello China. How America is withdrawing from Asia. *Politik*. 2019e, July 18. Access mode: <http://politik.co.nz/en/content/foreignaffairs/1607/> (accessed 15.05.2024)
5. Kizeková, A. (2021). Taking stock of Australia's asymmetrical relations with China: interdependence, tensions, and new dimensions. *Journal of Contemporary Eastern Asia*, 20(2), 197–209. Access mode: <https://doi.org/10.17477/jcea.2021.20.2.197> (accessed 15.05.2024)
6. Köllner P. Australia and New Zealand recalibrate their China policies: convergence and divergence. *The Pacific Review*. 2021. Volume 34, Issue 3. P. 405–436. Access mode: <https://doi.org/10.1080/09512748.2019.1683598> (accessed 15.05.2024)
7. Laurenceson J., Zhou M., Pantle T. Interrogating Chinese economic coercion the Australian experience since 2017. *Security Challenges*, Vol. 16, No. 4, Geo-Economics in the Indo-Pacific (2020), pp. 3-23
8. Pan G. Ineffective Communication: Why and How Australia and China Talk Past Each Other. *Australian Institute of International Affairs*. 15 MAR 2024. Access mode: <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/ineffective-communication-why-and-how-australia-and-china-talk-past-each-other/> (accessed 16.05.2024)
9. Tow S. R. Diplomacy in an asymmetric alliance International Relations of the Asia-Pacific. Oxford University Press. Vol. 12, No. 1 (2012), pp. 71-100. Access mode: <https://www.jstor.org/stable/26155942> (accessed 15.05.2024)
10. Uren D. Australia's Asymmetrical Trade with China Offers Little Room to Move. | *Australian Strategic Policy Institute*. 11/10/2020
11. Vijaya, P. (2021) Australia's role in the quad and its crumbling ties with China. *Journal of Indo-Pacific Affairs*, 4 (9). pp. 136-144. Access mode: <https://pure.jgu.edu.in/id/eprint/1725/> (accessed 16.05.2024)
12. Waltz K. The Emerging Structure of International Politics. *International Security*. 1993. Vol. 18, No. 2. P. 44–79.
13. Ward A. and Mcleary P. Biden announces joint deal with U.K. and Australia to counter China. *Politiko*. 09/15/2021
14. Womack, B., 2004. Asymmetry Theory and China's Concept of Multipolarity. *Journal of Contemporary China*, 13 (39), pp.351-366. Access mode: <https://pdfs.semanticscholar.org/ed61/fecb11d32e3eda43377b76c31d4799483056.pdf> (accessed 17.05.2024)
15. Womack, B., 2006. *China and Vietnam: The Politics of Asymmetry*. New York: Cambridge University Press.
16. Womack B. China as a normative foreign policy actor. *CEPS Centre for European Policy Studies*, 2008. pp.265-299.
17. Womack, B., 2010. *China Among Unequals: Asymmetric Foreign Relationships in Asia*. Singapore: World Scientific.
18. Womack B. Asymmetry and China's Tributary System. *Oxford Journals Social Sciences Chinese Journal of International Politics*. 2012. Vol. 5, Issue 1, March. Access mode: <https://academic.oup.com/cjip/article/5/1/37/343602> (accessed 17.05.2024)
19. Womack, B., 2016. *Asymmetry and International Relationships*. New York: Cambridge University Press.
20. Zhou Fangyin. China-Australia Relations and China's Policy Choices toward Australia. *China Review*. Vol. 23, No. 1, 2023, pp. 213-242. The Chinese University of Hong Kong Press

DOI 10.31558/2617-0248.2024.9.19

УДК 327:913(510)

**ОСНОВНІ ГЕОСТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ КНР
НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0921-6142>**Голянич Б. В., к. політ. н., заступник начальника інституту Воєнної академії
імені Євгенія Березняка**

У статті досліджено ключові напрямки стратегічних цілей КНР щодо республік колишнього СРСР. Визначені цілі Китаю, спрямовані на зміцнення економічного впливу через інвестиції, кредити та

©Голянич Б. В., 2024